

Sygn. akt III AUa 395/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz
Sędziowie:	SSA Ewa Drzymała (spr.) SSA Jadwiga Radzikowska
Protokolant:	st.sekr.sądowy Dorota Stankowicz

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **Stowarzyszenia (...) dla Propagowania (...) w Z. w likwidacji**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.**

o zwrot nienależnie opłaconych składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N.

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu Wydziału IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 20 stycznia 2012 r. sygn. akt IV U 1282/11

I. z m i e n i a zaskarżony wyrok i oddala odwołanie;

II. nie obciąża Stowarzyszenia (...) dla Propagowania (...) w Z. w likwidacji obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 395/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2012 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną przez **Stowarzyszenie (...) dla Propagowania (...) w Z. w likwidacji** decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. z dnia 22 września 2011 r. w ten sposób, że przyznał Stowarzyszeniu (...) dla Propagowania (...) w Z. w likwidacji zwrot nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w okresie od maja do grudnia 2000 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że Stowarzyszenie (...) dla Propagowania (...) w Z. zobowiązane było do opłacania składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe i ubezpieczenie zdrowotne oraz FP i PGŚP. Nastąpiło jednak przekroczenie wysokości rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe dla pracowników Stowarzyszenia

oraz wystąpiła nadpłata dla: J. G. w okresie od maja do grudnia 2000 r. w wysokości 5.508,24 zł; W. S. w okresie od czerwca do grudnia 2000 r. w wysokości 4.747,69 zł; M. F. w okresie od maja do grudnia 2000 r. w wysokości 5.701,70 zł; M. K. w okresie od lipca do grudnia 2000 r. w wysokości 3.926,82 zł; J. S. w okresie od października do grudnia 2000 r. w wysokości 2.133,66 zł; U. G. w okresie od października do grudnia 2000 r. w wysokości 1.335,46 zł; K. M. w grudniu 2000 r. w wysokości 55,30 zł; i Z. K. w grudniu 2000 r. w wysokości 1.822,28 zł, a łączna kwota nadpłaconych składek wynosi 25.231,15 zł. Powyższe należności z tytułu składek za okres od maja do grudnia 2000 r. zostały opłacone: za maj w dniu 14 czerwca 2000 r.; za czerwiec w dniu 14 lipca 2000 r.; za lipiec w dniu 11 sierpnia 2000 r.; za sierpień w dniu 15 września 2000 r.; za wrzesień w dniu 12 października 2000 r.; za październik w dniu 15 listopada 2000 r.; za listopad w dniu 15 grudnia 2000 r.; za grudzień w dniu 15 stycznia 2001 r. Nadto w wyniku pisma Stowarzyszenia nastąpiło rozliczenie kont i według organu rentowego nadpłata z tytułu składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe wyniosła 21.284,65 zł, z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne 11.647,49 zł, a z tytułu składek na FP i PGŚP 1.597,49 zł. Jednakże w dniu 26 sierpnia 2011 r. Stowarzyszenie zwróciło się o zwrot nadpłaconych składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe w kwocie 25.229,03 zł i kwota ta jest wyższa, niż kwota nadpłaconych należności wyliczonych przez organ rentowy.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy wywiódł, że art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), przewidujący, iż nie można dochodzić od Zakładu nienależnie opłaconych składek, jeżeli od daty ich opłacenia upłynęło 5 lat (a następnie, poczynawszy od dnia 9 maja 2008 r. 10 lat), utracił moc w wyniku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia z dnia 26 maja 2010 r. (Dz. U. Nr 105, poz. 668). To zaś jest, w ocenie Sądu Okręgowego, nowa okoliczność w rozumieniu art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, która pozwala na ponowne ustalenie prawa do zwrotu nadpłaconych przez Stowarzyszenie składek. Niezgodność z Konstytucją regulacji art. 24 ust. 7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych trwała w dacie wydania decyzji z dnia 7 września 2009 r., którą organ rentowy odmówił Stowarzyszeniu ustalenia kwoty nadpłaty składek należnej do zwrotu (przyjmując, że upłynął już termin przedawnienia), a także w dacie uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 12 marca 2010 r. (IV U 1419/09) oddalającego odwołanie Stowarzyszenia od tej decyzji. W konsekwencji uznał Sąd Okręgowy, że Stowarzyszenie zasadnie domaga się obecnie od organu rentowego zwrotu nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za okres od maja do grudnia 2000 r. i zmienił w tym kierunku zaskarżoną decyzję.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. zaskarżając go w całości. Zarzucił naruszenie prawa materialnego, a to art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że w dacie wydania decyzji z dnia 7 września 2009 r., odmawiającej Stowarzyszeniu ustalenia kwoty nadpłaty składek należnej do zwrotu obowiązywał art. 24 ust. 7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który przewidywał 5-cio letni termin przedawnienia. Fakt, że termin powyższy upłynął potwierdził również Sąd Okręgowy w Nowym Sączu w wyroku z dnia 12 marca 2010 r. (IV U 1419/09). Przepis ten utracił moc dopiero z dniem 15 czerwca 2010 r., a w tej sytuacji, aby wzruszyć ostateczną decyzję należało odwołać się do art. 145a k.p.a. i zgodnie z przewidzianym w nim terminie 1 miesiąca wystąpić ze skargą o wznowienie postępowania. Stowarzyszenie nie dopełniło jednak tego obowiązku i tym samym zaprzepaściło szansę na zwrot nadpłaty składek. Apelujący podniósł też, że w sprawie niniejszej nie było podstaw do zastosowania art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Nie ujawniono bowiem nowych okoliczności lub dowodów istniejących przed wydaniem decyzji, które miałyby wpływ na zobowiązanie. Taką okolicznością nie jest w szczególności wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2010 r., bo zapadł on znacznie później niż decyzja organu rentowego, a nawet po wyroku sądu ubezpieczeń społecznych oddalającego odwołanie od tej decyzji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszym rzędzie należy zauważyć, że trafnie w apelacji zakwestionowano zastosowanie przez Sąd pierwszej instancji art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). Przepis ten przewiduje, że prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Tymczasem wyrok Trybunału Konstytucyjnego, na który powołał się Sąd pierwszej instancji, nie zapadł przed wydaniem decyzji z dnia 7 września 2009 r., ale w dniu 26 maja 2010 r., czyli po dacie uprawomocnienia się decyzji. Nie może więc on stanowić nowej okoliczności w rozumieniu art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Z uwagi na fakt, że odwołanie od tej decyzji zostało rozpoznane w postępowaniu sądowym zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 12 marca 2010 r. (IV U 1419/O9), czyli zapadłym również przed powołanym wyżej wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, możliwym było jedynie wystąpienie ze skargą o wznowienie postępowania sądowego w oparciu o art. 401¹ k.p.c. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku określając jego skutki wskazał wyraźnie, iż wyrok orzekający o niekonstytucyjności 5 –letniego terminu dochodzenia zwrotu nadpłaconych składek, podczas gdy dla roszczeń ZUS z tytułu zaległych składek ustawa przewiduje termin 10 – letni, co do których termin z art. 24 ust. 7 s.u.s. upłynął między 1 stycznia 2003r. a 7 maja 2008r. - daje podstawę do ewentualnych wznowień postępowań na podstawie art. 190 ust. 4 Konstytucji, tylko w wypadku negatywnych orzeczeń o zwrot nadpłaconych składek ubezpieczeniowych. Jednakże kwestia ta pozostaje już poza przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie.

Gdyby nawet przyjąć, że z uwagi na zmianę stanu prawnego dopuszczalne było ponowienie żądania zwrotu nienależnie opłaconych składek przez Stowarzyszenie (...) dla Propagowania (...) w Z., to odnosząc się do merytorycznej zasadności tego żądania należy podkreślić, że z ponownym wnioskiem o zwrot tych należności Stowarzyszenie wystąpiło w dniu 26 sierpnia 2011 r. W dacie tego wniosku obowiązywał już art. 24 ust. 6b-6h ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (dodany przez art. 1 pkt 1 lit. e ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. Nr 138, poz. 808, z dniem 20 lipca 2011 r.), który przewidywał, że nienależnie opłacone składki ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat (następnie zmieniony przez art. 11 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców – Dz. U. Nr 232, poz. 1378 z dniem 1 stycznia 2012 r. skracając termin do 5 lat). Wniosek Stowarzyszenia winien więc zostać rozpatrzony trybie przepisów tej ustawy. Natomiast zgodnie z art. 5 ust.3 ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (wprowadzającej m.in. zmiany do regulacji przedawnienia nienależnie opłaconych składek, zgodnie z zaleceniami wyrażonymi w cytowanym wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2010 r.), do nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli nie upłynął jeszcze termin dochodzenia ich zwrotu, stosuje się art. 24 ust. 6b, 6c, 6g i 6h ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zatem zgodnie z tym przepisem, który wszedł w życie z dniem 20 lipca 2011 r., do należności z tytułu nadpłaconych składek stosuje się nowe regulacje (w tym o zawiadomieniu płatnika składek o kwocie nienależnie opłaconych składek), o ile nie upłynął jeszcze termin ich przedawnienia. Tymczasem wszystkie należności z tytułu nienależnie opłaconych składek, jakich zwrotu domaga się Stowarzyszenie, uległy przedawnieniu w styczniu 2011 r. Miał do nich bowiem zastosowanie 10-cio letni termin przedawnienia z art. 24 ust. 7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który przewidywał, że zwrotu od Zakładu nienależnie opłaconych składek nie można dochodzić, jeżeli od daty ich opłacenia upłynęło 10 lat. Tymczasem ostatnie ze spornych składek (za okres od maja do grudnia 2000 r.) zostały opłacone w dniu 15 stycznia 2001 r. Nie było więc podstaw do ich zwrotu Stowarzyszeniu, co oznacza, że zaskarżona decyzja organu rentowego z dnia 22 września 2011 r. była prawidłowa. To zaś skutkowało musiało zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem odwołania.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji. Zaś o kosztach orzeczonego na zasadzie art. 102 k.p.c. mając na uwadze fakt, iż Stowarzyszenie (...) dla Propagowania (...) w Z. jest w stanie likwidacji i obowiązkiem likwidatora jest dochodzenie wszelkich należności na rzecz reprezentowanego podmiotu, a ZUS w korespondencji do likwidatora poinformował go o możliwości żądania zwrotu nadpłaconych

składek. W tym stanie rzeczy mając na uwadze również to, że spór dotyczył nadpłaconych składek, Sąd Apelacyjny uznał, iż zachodzi podstawa do nieobciążania wnioskodawcy zwrotem kosztów postępowania apelacyjnego.